

De taalcursus als een gouden ketting.

BVNT2 studiemiddag Arbeidsmigranten

Lesgeven aan arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europese (MOE) landen

BARBARA KLOMP

2 februari 2015

Op 7 maart jl. vond de tweede studiemiddag Arbeidsmigranten 2.0 plaats die de BVNT2 organiseerde. De middag stond vooral in het teken van arbeidsmigranten uit de MOE-landen (Midden- en Oost-Europese landen), met name de Poolse Arbeidsmigranten.

Trefwoorden

Taal op de werkvloer

De grote invasie van Bulgaren en Roemenen die vanaf 1 januari dit jaar vrij in ons land mogen werken, blijft nog uit

Het panel begint gezellig keuvelend. Er worden onderwerpen besproken als 'waar loop je als docent tegenaan?' (met name cursisten die moe zijn); 'waar loop je als taalinstituut tegenaan?' (wat wil de werkgever, wat is de motivatie van de individuele werknemer?) maar al snel blijkt dat er aan het lesgeven aan MOE-landers toch meer haken en ogen zitten dan bij lesgeven aan andere doelgroepen.

De grote invasie van Bulgaren en Roemenen die vanaf 1 januari dit jaar vrij in ons land mogen werken, blijft nog uit. Sinds het begin van dit jaar hebben zich 614 Roemenen en 340 Bulgaren gemeld bij Nederlandse gemeenten (1). In diezelfde periode kwamen er bijna zesduizend Polen ons land binnen, nog steeds de grootste groep MOE-landers in Nederland.

De middag start met een forum, waarbij deskundigen als Ilva Poortvliet (docent Nederlands op de werkvloer), Henry Stroek en Wiesa Koreneef (belangenbehartigers Poolse werknemers bij CNV Vakmensen) en Monique Deenik (directeur TopTaal) met elkaar in gesprek gingen. Het forum werd geleid door Knup Fuhri.

Schrijnende situaties

Er zijn drie groepen te onderscheiden, vertelt Wiesa Koreneef (CNV)

Over welke doelgroepen hebben we het? Er zijn drie groepen te onderscheiden, vertelt Wiesa Koreneef (CNV):

1. De arbeiders die door de uitzendbureaus rechtstreeks geïmporteerd worden vanuit het land van herkomst, bijvoorbeeld Polen. Hun motivatie is vooral het verbeteren van hun financiële situatie. Zij zijn niet gebonden aan Nederland, ze komen om te werken, niet om zich hier te vestigen en hebben dus ook geen behoefte de taal te leren.
2. De arbeidsmigranten die er bewust voor kiezen om naar Nederland te komen. Zij komen met hun gezin en willen hier een toekomst opbouwen. Zij bereiden zich over het algemeen goed voor op hun migratie en willen graag en snel de taal leren.
3. De cirkelmigranten. Dit zijn de seizoensarbeiders die vooral werkzaam zijn in de land- en tuinbouw.

De situaties waarin de MOE-landers wonen en werken zijn vaak schrijnend, zo vertellen Stroek en Koreneef. Beiden zijn werkzaam bij CNV Vakmensen. Zij zetten zich in voor Poolse werknemers in Nederland. Veel werknemers worden uitgebuit. De uitzendbureaus, ook de grote, werken daar aan mee. Er wordt te weinig loon, geen

overwerk- en vakantietoelagen uitbetaald, er vindt geen pensioenafdracht plaats, hoge huisvestingskosten worden opgelegd voor vaak barre woonomstandigheden.

Een gouden ketting

'Hij zit daarmee vast aan zijn werkgever, mede dankzij jou.'

Het gaat zelfs verder dan dat, vertelt Stroek (CNV Vakmensen). 'Je werkt er als docent actief aan mee. Het komt niet zelden voor dat de werkgever een taal cursus aanbiedt, maar tegelijkertijd een gouden ketting aanlegt. Zogenaamd wordt er in de werknemer geïnvesteerd. Mocht hij echter weg willen, dan wordt dit tegen hem gebruikt. Hij mag de cursus dan gaan terugbetalen wat hij van zijn schamele loon natuurlijk niet kan. Hij zit daarmee vast aan zijn werkgever, mede dankzij jou.'

Zelfredzamer?

Leer je je cursisten solliciteren?

Waar werk je als taal instituut of taaldocent aan mee? Als taal instituut of zzp'er heb je verantwoording af te leggen aan de werkgever of uitzendorganisatie die de cursus betaalt. Wat doe je als de organisatie zijn werknemers uitbuit? Kun je iets doen? 'Leer je je cursisten solliciteren?' vraagt Knup Fuhri. 'Nee,' zegt Monique Deenik stellig, 'Als ik dat doe, dan ben ik mijn opdrachtgever kwijt.' Ook de Nt2-docent reageert enigszins ontkennend. Wel leren de cursisten zinnen als 'ik ben geen robot.'

Als taaldocent houden wij ons voor dat we onze cursisten zelfredzamer maken. Het verhogen van iemands taalniveau draagt altijd bij tot zijn zelfstandigheid. Dat klinkt

mooi en nobel.

Maar in hoeveel gevallen verrijken wij ons (want zeg nou eerlijk, we geven geen gratis les) door mee te werken aan de uitbuiting van Midden- en Oost Europese arbeidsmigranten?

Een gouden ketting

Je werkt in elk geval óók mee aan hun weerbaarheid

Er worden ook onafhankelijke cursussen gegeven. Zo verzorgt TopTaal cursussen in opdracht van de gemeente Amsterdam. Ook zijn er veel scholingsbudgetten, maar deze worden niet altijd ingezet. Er zijn natuurlijk ook goede werkgevers, maar helaas zijn die in dit segment niet in de meerderheid. De groepen waar tekorten in zijn, worden goed behandeld. De lersers bijvoorbeeld krijgen goed betaald, maar dat is slechts een kleine groep van de arbeidsmigranten.

In de workshop van de CNV zien en horen we vooral meer voorbeelden van uitbuiting en wangedrag van werkgevers. 'In hoeverre werk je als docent mee aan corruptie?' vraagt een workshopdeelnemer. 'Bij werkgevers en uitzendbureaus die zich exclusief richten op deze markt best vaak,' zegt Stroek. 'Je weet eigenlijk nooit waar je aan meewerkt, ze zullen het je niet vertellen.'

'Je werkt in elk geval óók mee aan hun weerbaarheid,' zegt een docent hoopvol. Er wordt instemmend geknikt, want tegen beter weten in, willen we graag geloven dat wij, Nt2-docenten, niet aan uitbuiting meewerken.

© foto's: Barbara Klomp

Voor meer informatie over werkgroepen en studie(mid)dagen van de BVNT2 zie www.bvnt2.org

Noot

1. NRC, 12 maart 2014.